

SAĞLIK İÇİN TEHLİKELİ MADDE TEMİNİ SUÇU (TCK m. 194)^(*)Dr. Öğr. Üyesi **Mahmut KAPLAN^(**)****Öz**

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu m. 194'te düzenlenen sağlık için tehlikeli madde temin etme suçunun incelendiği bu çalışmada, ilgili düzenleme suç inceleme metodu çerçevesinde analiz edilmiştir. Çocuklara, akıl hastalarına veya uçuşu madde kullanan kişilere sağlık için tehlike oluşturabilecek maddeleri verme veya bu kişilerin kullanımına sunma çalışmanın kapsamını oluşturmaktadır. Suçun koruduğu hukuki değer bağlamında tehlike suçu olarak kabul edilen suç tipinin soyut tehlike mi somut tehlike mi olduğu ve bu kapsamda da teşebbüs hükümlerinin uygulanabilirliği çalışma içerisinde tartışılmıştır. Kanuni düzenlemede suçun konusu olarak "sağlık için tehlike oluşturabilecek maddeler" ifadesine yer verilmesi, suçun konusu açısından belirlilik ilkesi ile çelişki yaratacaktır. Yine sağlık açısından tehlikeli olabilecek maddeler sadece gerekçede ifade edildiği gibi alkol veya tütün ürünleri olmadığından diğer maddeler açısından getirilen özel düzenlemelerle ilişkisi de çalışma kapsamında değerlendirilecektir. Örneğin sağlık için tehlike oluşturacak madde aynı zamanda bağımlılık yaratan bir madde ise uyuşturucu ve uyarıcı maddelerle içtima ilişkisi ortaya konması gereken sorunlardandır.

Anahtar Kelimeler

Tehlikeli Madde, Akıl Hastaları, Uçuşu Madde Kullanan Kişiler, Tüketime Sunma.

CRIME OF SUPPLY OF HARMFUL SUBSTANCES**Abstract**

In this study which the crime of supply of substances dangerous to health of Turkish Penal Code no. 5237 art. 194 is examined, the mentioned crime has been analyzed in the frame of crime analyzing methods. The scope of this study is supplying or providing of substances, which are capable of endangering health, to children, persons suffering from mental disorder or who uses inhalants. It is also discussed, that whether this crime which is accepted as a danger crime in the context of protected legal value is an abstract danger crime or concrete danger crime and that whether the provision of attempt is applicable or not. The term of "the substances which are capable of endangering health" which is used in the legal text as subject of the crime will conflict with the principal of certainty. Because the substances dangerous to health are not only the alcohol and tobacco products as it mentioned in the preamble of the article, the special provisions which are related to other substances will be evaluated in the scope of this study. For example, if the substance dangerous to health is also an addictive drug, the aggregation provisions related to narcotic drugs and psychotropic substances is one of the problems which should be discussed in details.

Keywords

Dangerous Substance, Persons Suffering from Mental Disorder, Persons Using Volatile Substance, Presenting for Consumption.

^(*) Makalenin Dergiye Geliş Tarihi: 06.11.2023 - Makalenin Kabul Edildiği Tarih: 14.12.2023, DOI No: 10.54704/akdhfd.1387000.

Bu çalışma, 12-15 Kasım 2020 tarihleri arasında Antalya'da 2020 Bilge Tonyukuk Anısına düzenlenen 3. Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Kongresi'nde Prof. Dr. İbrahim DÜLGER Anısı Özel Oturumunda sunulan tebliğin makale formatına getirilmiş halidir. Bu vesileyle merhum hocam Prof. Dr. İbrahim DÜLGER'i bir kez daha saygıyla anıyorum.

^(**) Akdeniz Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı / Antalya, Türkiye.

E-posta: mahmutkaplan@akdeniz.edu.tr,

Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0003-2006-8785>.

"This article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)"

Extended Abstract

In this study, the crime of supplying substances dangerous to health, which is regulated in art. 194 of the Turkish Penal Code No. 5237, is examined. The scope of the study includes the acts of providing substances, which are which are capable of endangering health, to children, persons suffering from mental disorder or who uses inhalants, or supplying these materials to these people. In the article it is also discussed whether the type of crime, which is accepted as a danger crime in the context of the legal value protected by the crime, concrete danger crime or abstract danger crime, and whether the attempt to crime provisions can be applied or not in this context.

Including the term of "which are capable of endangering health" as the subject of the crime in the legal regulation will create a contradiction with the principle of legal certainty in terms of the subject of the crime. Because, in the principle of certainty, which is the result of the principle of legality in crime and punishment, the type of crime must be clear and understandable. Substances which are capable of endangering health pose a problem in terms of the principle of certainty, as they may change day by day. Again, since the only substances that can be dangerous to health are not alcohol or tobacco products, as stated in the preamble, other substances may also constitute the subject of the crime. However, a separate problem arises from the fact that the preamble -that reveals the purpose of criminal regulation- narrows the application area of the crime type. Also regulations have been made in various laws regarding the subject of the crime. In terms of the arise of the crime, the relationship between the special regulations that are introduced and the current regulation iss also evaluated within the scope of the study. For example, if the substance which is capable of endangering health is also a substance that creates addiction, the aggregation relationship between drugs and stimulants is one of the problems that need to be revealed. As stated in the preamble of the article, if the substance that is subject to the crime is a drug or a stimulant, drug or stimulant crimes regulated in the "Crimes Against Public Health" section of the Turkish Penal Code will occur. Because drugs or a stimulants are also harmful to health. However, since there is a special regulation in the law regarding these substances, crimes related to drugs or stimulants will be applied to the perpetrator in accordance with the principle of priority of the special norm.

We can summarize the results we achieved within the scope of the study as follows;

The phrase "supply of substances dangerous to health" is included in the title of the article, but it appears that the data regarding both the place where the crime was committed and the typicality of the crime are not compatible in this context. Because giving and offering for consumption of these substances that may be dangerous to the health of vulnerable victims constitutes a crime. For this reason, the title of the article should be "supply of substances harmful to health to vulnerable victims".

The victims of the crime are children, mentally ill people and people using inhalants. In this context, it does not matter whether the children are of full legal age or not. Since in art. 6 of the Turkish Penal Code, a child is defined as a person who has not completed the age of eighteen, in terms of the type of crime, people who have not completed the age of eighteen should be understood as a child, regardless of whether he is of full legal age or not. In terms of persons suffering from mental disorder, in cases other than full mental illness, there must be a connection between the mental illness and the consumption of criminal substances to the extent that it affects the ability to perceive. It is important to determine this in the concrete case.

The production, possession or consumption of criminal substances does not need to require a permit. It is enough for it to be a substance harmful to health.

Substances which are capable of endangering health are not listed in any regulation. For this reason, it must be determined by experts whether the substance given to the victim is dangerous to health. In addition, the regulation is problematic in terms of the principle of legality, as it is not clear what should be understood from substances hazardous to health.

The motive of the perpetrator is not important for the crime. For this reason, the perpetrator does not need to act for commercial purposes. The crime will occur whether the perpetrator gives the substances subject to the crime in return for a consideration or without consideration.

The fact that no importance is attached to the crime being committed in public areas or places close to educational institutions or places of worship constitutes a deficiency in terms of regulation, considering the victim category of the crime. Because the victims of the crime are concentrated in these places and committing the crime there will facilitate its spread.

In the implementation of the criminal article, the Law No. 5898 on the Protection of Human Health from the Harms of Volatile Substances and the Law No. 4250 on the Exclusion of Alcohol and Spiritual Beverages should be taken into particular consideration. Because, in terms of the implementation of Law No. 4250, the crime type turns into concrete danger crime, and with Law No. 5898, a new act in the form of child labor has been added to the optional acts of the crime. Therefore, the judge must carefully examine the special regulations in the cases that is on his desk.

GİRİŞ

Sağlık İçin Tehlikeli Madde Temini Suçu 5237 sayılı TCK'nın ikinci kitabının Toplumla Karşı Suçlar başlıklı üçüncü kısmının Kamu Sağlığına Karşı Suçlar başlıklı üçüncü bölümünde düzenlenmiştir. Maddede sağlık için tehlike oluşturabilecek maddelerin çocuklara akıl hastalarına ve madde bağımlılarına verilmesi veya tüketimine sunulması suç olarak düzenlenmiştir. Düzenleme mülga kanunda suç olarak düzenlenmediğinden yeni bir suçtur¹. Ancak doktrinde *Parlar/Hatipoğlu* mülga kanunun 404/1. maddesi ile 574/2. maddesinde yer alan düzenlemelerin meri TCK m. 194'e karşılık geldiği, unsurların farklılaştırılarak kapsamının genişletildiğini belirtmektedirler². *Gerçeker* ise 765 sayılı TCK döneminde inceleme konusu suç kabahat olarak düzenlendiği tespitine yer vermektedir³. Ancak mülga Kanun m. 404/1⁴'de uyuşturucu maddeleri on sekiz yaşını bitirmeyen küçüklere, aklen malullere veya müptela olan kişilere vermek suç olarak düzenlenmişti. Ancak inceleme konumuz olan suç tipi ise uyuşturucu veya uyarıcı madde dışında kalan sağlık için tehlikeli maddeleri düzenlemektedir. Bu sebeple salt mağdur gruplarının benzemesi aynı suçun karşılığı olduğu sonucunu çıkarmamızı sağlamaz. Zira uyuşturucu veya uyarıcı maddeler 5237 sayılı TCK m. 188 ve devamında özel ola-

¹ Hasan Gerçeker, *Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, C. 2, (Ankara, Seçkin, 2020), 1834; Zeki Hafizoğulları ve Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Toplumla Karşı Suçlar*, (US-A Yayıncılık, Ankara, 2012, 118. Doktrinde *Eroğlu* düzenlemenin mülga TCK'da bir karşılığının olmadığını belirtmektedir. Fulya Eroğlu, "Sağlık İçin Tehlikeli Madde Temini", *Özel Ceza Hukuku*, C. V, *Genel Tehlike Yaratan, Çevreye Karşı ve Kamunun Sağlığına Karşı Suçlar*, (İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2019), 421.

² Ali Parlar ve Muzaffer Hatipoğlu,, *5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu*, C. 2, (Ankara, 2007), 1462; Aynı yönde bkz. Mehmet Emin Artuk, Ahmet Gökçen ve A. Caner Yenidünya, *Türk Ceza Kanunu Şerhi Özel Hükümler*, 4. Cilt, (Ankara, Turhan Kitabevi, 2009) 4014; Gürsel Yalvaç, *Karşılaştırmalı-Gerekçeli TCK, CMK, CGTİHK*, 4. Bs, (Ankara, Adalet, 2008), 323. *Arslan ve Azizağaoğlu* ise mülga m. 404/1'in cezasının hafifletilerek ve müptela kişiler ibaresinin uçucu madde kullanan kişiler denilmek suretiyle yeniden düzenlendiğini belirtmişlerdir. Çetin Arslan ve Bahattin Azizağaoğlu, *Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi*, (Ankara, Asil Yayınları, 2004), 815.

³ Gerçeker, *TCK*, 1834. Doktrinde *Yaşar/Gökcan/Artuç* ise eserlerinde m. 194'ün 765 sayılı TCK'da karşılığının olmadığını belirttikleri sayfada m. 574/2'nin kısmen karşıladığını belirtmek suretiyle çelişkiye düşmüşlerdir. Osman Yaşar, Hasan Tahsin Gökcan ve Artuç, Mustafa, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, 2. Bs, (Ankara, Adalet, 2014), 6030.

⁴ Madde 404 - (Değişik: 6/6/1991 - 3756/7 md.).

1. Özel bir yer sağlayarak veya başka suretle bir kimsenin uyuşturucu madde kullanmasını kolaylaştıranlar ile bu maddeleri onsekiz yaşını bitirmeyen küçüklere veya aklen malullere veya müptela olan kişilere verenler hakkında 403'üncü maddenin 5 ve 6 numaralı fıkralarında yazılı cezalar altıdabiri oranında artırılarak hükmolunur.

2. Uyuşturucu maddeleri kullananlar ile bu maksatla yanında bulunduranlara, bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası verilir.

3. Uyuşturucu madde kullanan kimse, hakkında herhangi bir tahkikata girilmeden resmi makamlara başvurarak tedavi ettirilmesini isteyecek olursa, kullanma filinden dolayı hakkında kovuşturma yapılmaz.

4. Uyuşturucu maddeleri kullanan kimselerin alışkanlığı iptila derecesinde ise, salahı tıbben anlaşılincaya kadar bir hastanede muhafaza ve tedavisine hükmolunur. Bu kimselerin hastanede muhafaza ve tedavilerine, yetkili mahkemece tahkikatın her safhasında da karar verilebilir.

rak düzenlendiğinden incelenen suç tipinin konusunu oluşturmamaktadır. Benzer şekilde mülga Kanun m. 574/2⁵'de yer alan düzenleme nitelik itibariyle kabahat olarak düzenlendiğinden inceleme konumuz olan suçun yeni bir suç olduğunu ileri sürmek yanlış olmayacaktır. Ancak m. 574/2'de alkollü içkilerin “*on sekiz yaşını doldurmamış bir gence veya akıl ve şuurunun zaafı sebebiyle tabii halde olmadığı zahir bulunan bir kimseye*” verilmesi kabahat olarak düzenlendiğinden yeni suç tipinin mülga kabahat hükmünün kapsamının genişleterek suç haline getirildiği görülmektedir. Mülga kanunda kabahat olarak yer alan düzenlemenin kırılğan mağdur⁶ gruplarını koruma adına suç haline getirilmesi isabetli olmuştur.

Madde başlığında sağlık için tehlikeli madde temini ifadesine yer verilmiş ancak bu ifadenin gerek suçun düzenlendiği yer gerekse suçun tipikliğine ilişkin veriler ile uyumlu olmadığı görülmektedir. Zira kırılğan mağdur konumunda olan kişilerin sağlığı bakımından tehlikeli olabilecek maddelerin verilmesi ve tüketime sunulması suç teşkil etmektedir. Bu sebeple madde başlığı “sağlığa zararlı maddelerin kırılğan mağdurlara temini” şeklinde olması gerekirdi.

I. KORUNAN HUKUKİ DEĞER

Topluma karşı suçlar kısmının kamu sağlığına karşı suçlar bölümünde yer alan sağlık için tehlikeli madde temini suçu ile korunan hukuksal değerlerin kamu sağlığı olduğu söylenebilir⁷. Ancak tipik hareketlerin gerçekleştirilmesinde inceleme konusu suç özel bir muhatap grup belirlemiştir. Düzenlemeye göre sağlığa zararlı maddelerin çocuklara, akıl hastalarına ve uçucu madde kullananlara temini suç olarak cezalandırılmaktadır. Dolayısıyla kırılğan mağdur olarak adlandırılan bu grubun sağlığının öncelikle korunduğunu söylemeliyiz. Kamu sağlığı ise tali olarak korunmaktadır⁸.

⁵ Madde 574 - Umumi veya umuma açık yerlerden birinde meşrubat ve sair müskir mevaddı tedarikle birinin serhoşluğuna sebebiyet veren veya bu mevaddı zaten serhoş bir kimseye tedarik eden şahıs otuz liradan elli liraya kadar hafif cezayı nakdiye mahkum olur.

Her nerede olursa olsun on sekiz yaşını doldurmamış bir gence veya akıl ve şuurunun zaafı sebebiyle tabii halde olmadığı zahir bulunan bir kimseye müskirat verenler, iki aya kadar hafif hapse mahkûm olur. Eğer fail, müskirat satıcısı ise muvakkaten meslek ve sanatının tatiline de hüküm olunur.

⁶ 10.6.2020-31151 tarih ve sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan **Suç Mağdurlarının Desteklenmesine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi**’nin 7. maddesinde kırılğan mağdur kategorisinde olanlar belirlenmiştir. Anılan fıkraya göre çocukların yanı sıra “*Kadın, yaşlı ve engelli mağdurlar başta olmak üzere, mağdurun kişisel özellikleri, suçun niteliği ve ağırlığı, suçun işlendiği şartlar dikkate alınarak suçtan daha fazla etkilendiği ve korunması gerektiği yapılacak ön değerlendirme ile anlaşılan mağdurlar*” da kırılğan mağdur kategorisindedir. Bu bağlamda inceleme konumuzu oluşturan suçta tipik hareketin yöneldiği guruplar da çocuklar, akıl hastaları ve uçucu madde kullanan kişiler olduğu için suç kırılğan/hassas mağdurlara karşı işlenmektedir.

⁷ Gerçeker, *TCK*, 1834; Parlar ve Hatipoğlu, *TCK*, 1462; Arslan ve Azizağaoğlu, *TCK Şerhi*, 815.

⁸ Aynı yönde bkz. Eroğlu, *Tehlikeli Madde*, 421; Gerçeker, *TCK*, 1834; Yaşar, Gökcan ve Artuç, *TCK Şerhi*, 6030. *Hafizoğulları/Özen* ise korunan hukuki yararı “çocukların, akıl hastalarının ve uyuşturucu madde kullananların sağlık için tehlikeli olabilecek maddeleri kullanmalarının önüne geçilmesindeki kamusal yarar” olarak ifade etmektedirler. Hafizoğulları ve Özen, *Özel Hükümler*, 118.

II. SUÇUN UNSURLARI

A. MADDİ UNSURLAR

1. Fail

Suç tipi faillik bakımından özellik arz etmemekte olup herkes bu suçun faili olabilir⁹. Failin kimliğine ilişkin hususlar suç bakımından önemli değildir. Bu kapsamda failin tacir olması veya sağlık mesleği mensubu ya da kamu görevlisi olması verilecek ceza bakımından etki etmeyecektir. Kanaatimizce özellikle çocuklar üzerinde eğitim, gözetim yükümlülüğü olan kişilerin suça konu maddeyi çocuklara vermesi halinin daha fazla ceza verilmesini gerektiren nitelikli hal olarak düzenlenmemesi madde açısından bir eksikliklerdir.

2. Mağdur

Madde gerekçesinde ve doktrinde suçun mağdurunun çocuklar, akıl hastaları ve uçucu madde kullanan kişiler olduğu belirtilmektedir¹⁰. Bu kişilerden başkalarına suça konu maddelerin verilmesi ise suç oluşturmayacaktır¹¹. Yargıtay ise bu kişileri suçun mağduru olarak kabul etmemektedir. Hatta topluma karşı işlenen suçlar bakımından fiilden doğrudan etkilenen kişilerin suçtan zarar gören sıfatıyla kamu davasına katılma hakkının bulunduğu genel kabulünün aksine bu kişilerin kamu davasına katılma hakkının bulunmadığı yönünde kararlar vermektedir¹².

⁹ Hafizoğulları ve Özen, *Özel Hükümler*, 118; Parlar ve Hatipoğlu, *TCK*, 1462; Arslan ve Azizağaoğlu, *TCK Şerhi*, 815; Gerçeker, *TCK*, 1834; Yaşar, Gökcan ve Artuç, *TCK Şerhi*, 6031; Erdener Yurtcan, *Yeni Türk Ceza Kanunu ve Yorumu*, 2. Bs. (İstanbul, Kazancı, 2006), 335.

¹⁰ Haydar Erol, *Türk Ceza Kanunu Gereçeli ve Açıklamalı*, 3. Cilt, 2. Bs. (Ankara, Yayın Matbaacılık, 2010), 3250; Hafizoğulları ve Özen, *Özel Hükümler*, 119; Yurtcan, *Yeni TCK*, 335. *Eroğlu* toplu oluşturulan bireylerin de bu suçun mağduru olduğu görüşündedir. *Eroğlu, Tehlikeli Madde*, 422.

¹¹ "Sanığın, üzerine atılı suçun oluşabilmesi için sağlık için tehlike oluşturabilecek maddeleri çocuklara, akıl hastalarına veya uçucu madde kullananlara vermesi veya tüketimine sunmasının gerekmesi, suça konu maddeyi almak için sanıkla irtibat kuran Feramuz isimli şahsın bu kişilerden olmadığının anlaşılması karşısında "Sağlık için tehlikeli madde temin etme" suçunun unsurlarının oluşmadığı gözetilmeden, hakkında beraat yerine mahkûmiyet hükmü kurulması", Yarg. 10. CD, E. 2019/1881 K. 2020/251 T. 15.1.2020 ET: 25.10.2020; www.lexpera.com.

¹² "Sanık ... Hakkında Mağdure ...'ye Yönelik ve Sanık ... Hakkında Mağdure ... Yönelik Sağlık İçin Tehlikeli Madde Temini Suçundan Kurulan Hükümlere İlişkin Katılan Mağdureler Vekilinin Temyiz İstemi Yönünden:// Katılan mağdureler sağlık için tehlikeli madde kullanımı suçundan dolayı doğrudan zarar gören olmadığından katılan mağdureler vekilinin kamu davalarına katılma ve hükümleri temyize hakkı bulunmadığı, bu suretle vaki temyiz isteminin 5320 sayılı Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrası gözetilerek 1412 sayılı Kanun'un 317 nci maddesi gereğince reddine karar verilmesi gerektiği belirtilmiştir." Yarg. 9 CD, E. 2021/9563, K. 2023/1390, T. 14.3.2023, ET. 3.11.2023, www.legalbank.net; "Sağlık için tehlikeli madde temin etme suçunun 5237 sayılı TCK'nın ikinci kitabının "topluma karşı suçlar" başlıklı üçüncü kısmının "kamuun sağlığına karşı suçlar" başlığını taşıyan üçüncü bölümünde düzenlenmiş olması; belirtilen özelliği gereğince, şikâyetçinin CMK'nın 237. maddesi uyarınca mağdur veya suçtan zarar gören sıfatıyla bu suçlarla ilgili davalara katılma ve hükmü temyiz etme hakkının olmadığı anlaşıldığından, şikâyetçi vekilinin temyiz inceleme isteğinin reddi ile sanığın temyiz istemine hasren yapılan incelemede"; Yarg. 10 CD, E. 2020/22540, K. 2021/9399, T. 29.9.2021, ET. 3.11.2023, www.legalbank.net; Aynı yönde bkz. Yarg. 9 CD, E. 2022/12719, K. 2023/2667, T. 2.5.2023, ET. 3.11.2023, www.legalbank.net.

Çocuk kavramı TCK m. 6'da tanımlanmıştır. Buna göre 18 yaşını doldurmuş kimse çocuktur. Dolayısıyla daha erken yaşta ergin olsa bile TCK uygulaması açısından 18 yaşını dolduruncaya kadar herkes çocuk sayılacaktır¹³. 18 yaşını doldurmamış herkes algılama yeteneğinin varlığına bakılmaksızın çocuktur. Bu sebeple 17 yaşında evlenmiş veya mahkeme kararıyla ergin kılınmış birisine de suça konu maddelerin verilmesi halinde sağlık için tehlikeli madde temini suçu oluşacaktır.

Akıl hastaları ve uçucu madde kullananlar da bu suçun mağduru olarak kabul edilmiştir. Akıl hastaları ile uçucu madde kullananlar bakımından herhangi bir yaş sınırı getirilmemiştir¹⁴. 18 yaşını doldurmuş bir kimse akıl hastası ise suçun mağduru olacaktır. Keyfiyet gerekçede de kabul edilmektedir: *Çocukların yanı sıra, on sekiz yaşını doldurmuş olmakla birlikte, akıl hastası olan veya uçucu madde kullanan kişiler de bu suçun mağduru olabilirler.*

Akıl hastalığının niteliği bakımından ise gerekçede bir değerlendirme yapılmamıştır. Kanaatimizce akıl hastalığının verilen veya tüketime sunulan maddeyi anlamlandırmaya yönelik bir ilişkisi olmalıdır. Yani mağdurun kendisine verilen maddenin sağlığına zarar verebileceğine yönelik algılama yeteneğinin gelişmemiş olması gerekir. Aksi halde kleptomani gibi hırsızlık suçu bakımından ceza sorumluluğuna etki eden bir akıl hastalığının burada da etkisi olması gerekir. Böyle bir sonucun ortaya çıkmaması için algılama yeteneği hiç gelişmemiş veya önemli derecede azalmış akıl hastaları suçun mağduru olarak kabul edilmelidir¹⁵.

Uçucu madde kullanan kimselerin mağdur olabilmesi için bağımlı olmasına gerek yoktur. Zira tiner gibi bir maddenin bu kimselere verilmesinin önlenmesi ile bu kişilerin sürekli kullanarak bağımlı hale gelmesi de önlenecektir. Bu sebeple bağımlı olmayan kişilerin de suçun mağduru kabul edilmesi gerekir¹⁶.

Suçun konusu bahsinde inceleneceği üzere suçun konusunu sağlık için tehlikeli maddeler oluşturmaktadır. Özellikle madde gerekçesinde de belirtildiği üzere alkollü içkiler, tütün mamulleri ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda acaba Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu¹⁷ suçtan zarar gören olarak kabul edilebilir mi?

Yargıtay vermiş olduğu 2016 tarihli bir kararda TAPDK'nin sağlık için tehlikeli madde temin etme suçu bakımından suçun mağduru veya zarar göreni olmadığını belirtmiştir: *“Sağlık için tehlikeli madde temini suçunun 5237 sayılı*

¹³ Eroğlu, *Tehlikeli Madde*, 422; Parlar ve Hatipoğlu, *TCK*, 1462; Gerçeker, *TCK*, 1834; Yaşar, Gökcan ve Artuç, *TCK Şerhi*, 6031.

¹⁴ Parlar ve Hatipoğlu, *TCK*, 1462; Arslan ve Azizağaoğlu, *TCK Şerhi*, 815.

¹⁵ Aksi yönde bkz. Hafizoğulları ve Özen, *Özel Hükümler*, 120.

¹⁶ Aksi yönde bkz. Hafizoğulları ve Özen, *Özel Hükümler*, 120.

¹⁷ Bu kurum 24.12.2017 tarih ve 30280 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 696 sayılı KHK'nın 81. maddesi ile kapatılmış, 80. maddesinde de TAPDK'ya yapılan atıfların ilgisine göre Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığına yapılmış kabul edileceği düzenlenmiştir.

TCK'nın ikinci kitabının "topluma karşı suçlar" başlıklı üçüncü kısmının "kamuunun sağlığına karşı suçlar" başlığını taşıyan üçüncü bölümünde düzenlenmiş olması; belirtilen özelliği gereğince, ... ve... Piyasası Düzenleme Kurumu'nun 5271 sayılı CMK'nın 237. maddesi uyarınca mağdur veya suçtan zarar gören sıfatıyla bu suçlarla ilgili davalara katılma ve hükmü temyiz etme hakkının olmadığı anlaşıldığından, ...¹⁸." Benzer şekilde gümrük idaresinin de suçtan zarar gören olmadığı yönünde uygulama yapılmaktadır¹⁹.

Çocuklar, akıl hastaları ve uçuşu madde kullanan kişilerin mağdur olarak kabul edilmesi sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira mağdur, korunan hukuksal değeri ihlal edilen kişi olarak tarafımızca tanımlandığından bu kişiler suçun mağduru değil ancak suçtan zarar gören olarak kabul edilebilirler. Ancak yukarıda da yer verdiğimiz üzere Yargıtay bu kişileri suçtan zarar gören olarak dahi kabul etmemektedir²⁰. Bu sebeple suç tipinde veya suç tipinin yerinde yapılacak bir değişiklikle bu kişilerin suçtan zarar gören olarak kabul edilmesine imkan tanınmalıdır.

3. Konu

Suçun konusunu ise sağlık için tehlikeli olan maddeler oluşturmaktadır. Gerekeçede bu husus şu şekilde açıklanmıştır: *Bu suçun konusu, alkollü içki ve tütün mamülleri gibi, sağlık için tehlikeli olan her çeşit maddedir. Bu bakımdan, insanda bağımlılık yaratması ve sağlık için tehlikeli olması dolayısıyla tiner gibi kimyasal maddeler de bu suçun konusunu oluşturur²¹.*

Gerekeçede tehlikeli maddeler sınırlayıcı olarak sayılmamıştır. Bu sebeple alkol, tütün veya tiner gibi sağlığa zararlı maddelerin hepsi suçun konusunu oluşturacaktır²². Bu yönüyle düzenleme belirlilik ilkesi bakımından sorunludur. Zira sağlığa zararlı olan madde günlük hayatta yaygın kullanımda olan bir madde de olabilir. Bu sebeple sağlık için tehlikeli maddenin kanun koyucunun normu getiriş amacını da dikkate alarak dar yorumlamak gerekir. Aksi halde ceza sorumluluğu ölçsüz bir şekilde genişletilmiş olur.

Madde gerekçesinde örneğe yoluyla sayılan tütün mamulü, alkollü içki ve tinere ilişkin olarak özel düzenlemelerin bulunduğunu belirtmemiz gerekir. Bu

¹⁸ Yarg. 20. CD. E. 2015/14377 K. 2016/1881 T. 5.4.2016. ET: 25.10.2020; www.lexpera.com.

¹⁹ Yarg. 7 CD, E. 2021/7063, K. 2022/8423, T. 21.04.2022, ET. 3.11.2023, www.legalbank.net; Aynı yönde bkz. Yarg. 19 CD, E. 2019/35743, K. 2020/10051, T. 07.07.2020 ET. 3.11.2023, www.legalbank.net.

²⁰ Yarg. 10 CD, E. 2020/22540, K. 2021/9399, T. 29.9.2021, ET. 3.11.2023, www.legalbank.net; Aynı yönde bkz. Yarg. 9 CD, E. 2022/12719, K. 2023/2667, T. 2.5.2023, ET. 3.11.2023, www.legalbank.net.

²¹ "5237 sayılı TCK'nın 194. maddesinde düzenlenen sağlık için tehlikeli madde temin etme suçunun konusunu "alkollü içki ve tütün mamülleri gibi, insanda bağımlılık yaratacak ve sağlık için tehlikeli olan maddeler" oluşturduğundan, sanık hakkında sağlık için tehlikeli madde temin etme suçundan mahkûmiyet hükmü verilmişse de atılı suçun unsurları oluşmadığından sanığın beraatine karar verilmesi gerekirken mahkûmiyet kararı verilmesi" Yarg. 10 CD, E. 2020/22540, K. 2021/9399, T. 29.9.2021, ET. 3.11.2023, www.legalbank.net.

²² Gerçekler, TCK, 1834; Yaşar, Gökcan ve Artuç, TCK Şerhi, 6031.

bağlamda 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun'un 3. maddesi zikredilmelidir. 4207 sayılı Kanun m. 3/8'de, "Tütün ürünleri ve tütün ürünü ihtiva eden ve etmeyen nargile ile benzerleri onsekiz yaşını doldurmamış kişilere satılamaz ve tüketimlerine sunulamaz" sunulamaz denmiştir. Aynı Kanun'un 5/6. maddesinde ise m. 3/8'e aykırılığın yaptırımı düzenlenmiştir. Fıkraya göre "3 üncü maddenin sekizinci fıkrasındaki yasalara aykırı hareket edenler, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun "Sağlık için tehlikeli madde temini" başlıklı 194 üncü maddesi hükmüne göre cezalandırılır".

Alkollü içkilerin çocuklara satımı veya sunulması 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçeceklerin İhbarı Kanunu m. 6/3'te "Alkollü içkiler, tüketilmek veya beraberinde götürülmek üzere on sekiz yaşını doldurmamış kişilere satılamaz veya sunulamaz." hükmü ile yasaklanmıştır. Aynı Kanun'un 7. maddesinde ise bu yasağa aykırılığın yaptırımı düzenlenmiştir. Ancak kanun koyucu yaptırımı iki şekilde ele almıştır. İlk olarak çocuklara alkollü içki satmak veya sunmak kabahat olarak düzenlemiştir. 4250 sayılı Kanun m. 7/1-b hükmünde keyfiyet "Bu Kanunun 6 ncı maddesinin; b) Üçüncü, (...) fıkralarında belirtilen yasalara aykırı hareket edenlere, on bin Türk Lirasından beş yüz bin Türk Lirasına kadar" idari para cezası verilir şeklinde düzenlenmiştir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında da ilgili fiile ceza öngörülmüştür. Buna göre; 6 ncı maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen yasağa aykırı hareket edilmesi sonucunda çocuğun sağlığının tehlikeye sokulması hâlinde, fail hakkında ayrıca 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun "Sağlık için tehlikeli madde temini" başlıklı 194 üncü maddesi hükmüne göre cezaya hükmolunur. Bu durumda hakim somut olayda çocuklara içki satımı veya sunumu söz konusu olduğu hallerde bu fiillerin sonucu olarak çocuğun sağlığının tehlikeye düşüp düşmediğini araştırarak ve eğer çocuğun sağlığı tehlikeye düşmemişse fail hakkında idari para cezasına, çocuğun sağlığı tehlikeye düşmüşse suça ilişkin cezaya hükmedecektir²³. Yargıtay genel uygulaması bu yönde olmakla birlikte Samsun

²³ "1- Hüküm tarihinden önce 11/06/2013 tarihinde yürürlüğe giren 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İhbarı Kanununun 6487 sayılı Kanunla değiştirilen 6. maddesinin 3. fıkrası yollamasıyla 7. maddesinin 2. fıkrasına göre, 18 yaşını doldurmamış kişilere alkollü içki satılması veya sunulması sonucunda; a) Çocuğun sağlığının tehlikeye sokulması halinde, 4250 sayılı Kanunun 7. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendindeki idari para cezası ile birlikte, ayrıca 5237 sayılı TCK'nın 194. maddesinde öngörülen cezaya hükmolunması, b) Çocuğun sağlığının tehlikeye sokulmaması halinde ise 4250 sayılı Kanunun 7. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi gereğince münhasıran idari para cezası verilmesi", Yarg. 10. CD, E. 2019/6253 K. 2020/900 T. 12.2.2020 ET: 25.10.2020; www.lexpera.com. Aynı yönde bkz. "4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İhbarı Kanununun hüküm tarihinden önce 11/06/2013 tarihinde yürürlüğe giren 6487 sayılı Kanun ile yeniden düzenlenen 7. maddesine göre 18 yaşından küçüklere alkollü içki satılması veya sunulması sonucunda çocuğun sağlığının tehlikeye sokulması halinde ayrıca TCK'nın 194. maddesine göre cezaya hükmolunabileceği, eylemin çocuğun sağlığını tehlikeye sokmaması halinde ise aynı Yasanın 7. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendi gereğince münhasıran idari para cezası verilebileceği şeklinde yaptırıma bağlanmış olması karşısında; mağdurun sağlığının tehlikeye sokulup sokulmadığı hususunda uzman hekim raporu aldirılması", Yarg. 10 CD, E. 2019/1120, K. 2019/2189, T. 12.4.2019, ET. 3.11.2023, www.legalbank.net; Aynı yönde bkz. Yarg. 14 CD, E. 2016/10041, K. 2018/940, T. 13.02.2018. ET. 3.11.2023, www.legalbank.net.

Bölge Adliye Mahkemesi 3. Ceza Dairesi vermiş olduğu bir kararında herhangi bir ayırım yapmaksızın doğrudan suçun oluştuğuna hükmetmiştir²⁴.

5898 sayılı Uçucu Maddelerin Zararlarından İnsan Sağlığının Korunmasına Dair Kanun'un 2/1. maddesinde “*Bu Kanun kapsamına giren ürünler, hangi amaçla olursa olsun, çocuklara satılamaz, verilemez. Çocuklar tarafından kullanılabilme ihtimalinin varlığı halinde, bu ürünler yetişkinlere de satılamaz, verilemez*”, m. 2/3'te de “*Bu Kanun kapsamına giren ürünlerin üretildiği veya kullanıldığı yerlerde çocuklar çalıştırılama*” yasağı düzenlenmiştir. Kanun'un 1/2. maddesinde kanunun kapsamı belirlenmiştir. Buna göre “*kırtasiye malzemesi, boya incelticisi, çakmak gazı ve benzeri maddeler ile yapıştırıcı olarak kullanılan ve uçucu madde ihtiva eden ürünleri*” kanun kapsamına dahildir. Bu sebeple inceleme konumuz suçun konusuna bu maddeler de girer. 5898 sayılı Kanun yukarıda yer verdiğimiz yasaklara aykırılığın yaptırımını 3. maddesinde düzenlemiştir. Buna göre “*2 nci maddenin birinci ve üçüncü fıkralarındaki yükümlülüklerle aykırı hareket eden kişiler; 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun “Sağlık için tehlikeli madde temini” başlıklı 194 üncü maddesi hükmüne göre cezalandırılır*”.

Sağlık için tehlike oluşturan maddelerin üretimi, satılması veya bulundurulmasının izne tabi olmasına gerek yoktur²⁵. İnsan sağlığına zarar verici nitelikte olması yeterlidir. Bu maddelerin yetişkinler bakımından da zararlı olduğu bir gerçek olup mağdur gruplar daha fazla korunmaya ihtiyaç duymaktadır. Zira mağdur kategorisinde belirtilen çocuklar, akıl hastaları ve uçucu madde kullanan kişilerin kendilerine verilen maddelerin sağlığa zararlı olduğunu ayırt edebilecek durumda değildir.

Sağlık için tehlike arz eden maddelerin neler olduğu herhangi bir düzenlemede liste halinde sayılmış değildir. Bu sebeple mağdura verilen maddenin sağlık açısından tehlikeli olup olmadığının uzman kişilerce belirlenmesi gerekir²⁶.

²⁴ “*Her ne kadar sanık A. O. Ö. hakkında sağlık için tehlikeli madde temin etme suçundan dolayı açılan davada ilk derece mahkemesince beraat hükmü verilmiş ise de, sanığın savunması, mağdur ve tanık beyanlarından sanığın 18 yaşından küçük olan mağdur S. A. 'ya alkollü içki verdiği ve onunda içtiği dairemizce sabit kabul edildiğinden, sanık hakkında ilk derece mahkemesince verilen beraat hükmünün kaldırılarak sanığın eylemine uyan TCK'nın 194/1. maddesi uyarınca cezalandırılmasına, sanığın sabıkasız geçmiş suç işlemi konusundaki eğilimi göz önüne alındığında hakkında TCK'nın 62. ve CMK'nın 231. maddelerinin uygulanması gerektiği kanaatine varılarak aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.*”, Samsun BAM, 3 CD, E. 2017/1112, K. 2017/1691, T. 01.11.2017. ET. 3.11.2023, www.legalbank.net.

²⁵ Aksi görüş için bkz. Arslan ve Azizağaoğlu, TCK Şerhi, 815.

²⁶ “*Mağdur ...'nın evinde bulunan ve sanığa ait olan 17 adet 'AB FUBINACA' etken maddesini içeren suç konusu maddeler ile ilgili olarak Erzurum Kriminal Polis Laboratuvarınca verilen ekspertiz raporunun içeriği itibarıyla hüküm kurmaya yeterli olmadığı dikkate alınarak; kovuşturmayaya yer olmadığına karar verilmiş ise de; suç konusu maddelerin daha geniş laboratuvar olanaklarına sahip olan İstanbul Adli Tıp Kurumu İhtisas Dairesi'ne gönderilerek yeniden rapor alınması ve sonucuna göre sanığın hukuki durumunun değerlendirilmesi gerekirken, eksik araştırma ve yetersiz rapora dayanılarak hüküm kurulması, Yasaya aykırı, sanığın temyiz itirazları bu nedenle yerinde olduğundan, hükmün BOZULMASINA*”, Yarg. 10. CD, E. 2014/10747 K. 2018/1785 T. 20.2.2018. ET. 25.10.2020; www.lexpera.com.

Ayrıca sağlığa zararlı olmasından ne anlaşılması gerektiği de tartışmaya açıktır. Verilen maddenin zararları kısa vadede ortaya çıkabileceği gibi uzun vadede de ortaya çıkabilir. Ayrıca günlük kullanımda olan ve içerdiği koruyucu maddeler nedeniyle sağlığa zararlı olan gıda maddeleri de söz konusu olabilir. Bu sebeple suç tipinin konusunu teşkil eden maddelerin daha anlaşılır bir şekilde düzenlenmesi gerekir. Mevcut düzenleme belirlilik ilkesini zedeleyecek niteliktedir.

Çocuklara, akıl hastalarına veya uçucu madde kullananlara verilen madde uyuşturucu veya uyarıcı bir madde ise failin sorumluluğu TCK m. 188 ve devamında düzenlenen hükümlere göre belirlenecektir. Madde gerekçesinde de “bağımlılık etkisi yapan uyuşturucu veya uyarıcı maddeler açısından, bu Bölümde tanımlanan bu hususa ilişkin özel suç hükümleri uygulanır.” demek suretiyle sağlık için tehlikeli madde temini suçunun tali norm niteliğinde olduğu ortaya konmuştur²⁷.

4. Fiiil

Suç tipinde iki seçimlik hareket düzenlenmiştir: vermek ve tüketime sunmak. Bu yönüyle inceleme konumuzun oluşturan sağlık için tehlikeli madde temini suçunu seçimlik hareketli bir suçtur²⁸. Seçimlik hareketli bir suç olmasının sonucu olarak da fail suçta konu tehlikeli maddeyi mağdura verebilir ya da mağdurun tüketimine sunabilir. Hatta fail her iki seçimlik hareketi de işleyebilir.

Vermek, bir malın bir başkasına devredilmesi anlamına gelmekte olup inceleme konumuz olan suç tipi bakımından sağlık için tehlikeli olan maddelerin zilyetliğinin çocuğa, akıl hastasına veya uçucu madde kullananlara devredilmesi gerekir. Suç zilyetliğin devredilmesi ile tamamlanır²⁹.

Suçta konu maddelerin çocuklara, akıl hastalarına veya uçucu madde kullanan kişilere belirli bir bedel karşılığında verilmesi gerekmez. Ancak çocuklara verme ivaz karşılığında da olabilir. Bu noktada kanun koyucu bir ayırım gözetmemiştir³⁰. Örneğin çocuğa sigara satmak sağlık için tehlikeli madde temini suçunu oluşturacaktır³¹.

²⁷ Aynı yönde bkz. Eroğlu, *Tehlikeli Madde*, 423; Hafizoğulları ve Özen, *Özel Hükümler*, 119; Parlar ve Hatipoğlu, *TCK*, 1462; Arslan ve Azizağaoğlu, *TCK Şerhi*, 815; Gerçeker, *TCK*, 1834; Fahrettin Demirağ, *Türk Ceza Kanunu ve Kabahatler Kanunu*, 2. Bs. (Ankara, TBB Yayınları, 2007) 316. “Esrar olduğu iddia edilen sigaranın temininin sağlayarak içmesi hususunda ısrar edip, mağdura içirmesi şeklindeki sanığın eyleminin TCK’nın 188/3. maddesindeki suç oluşturduğunun gözetilmeyerek yazılı şekilde karar verilmesi”, Yarg. 14 CD, E. 2012/11324, K. 2012/11839, T. 22.11.2012, ET. 3.11.2023, www.legalbank.net.

²⁸ Gerçeker, *TCK*, 1835.

²⁹ Gerçeker, *TCK*, 1835; Yaşar, Gökcan ve Artuç, *TCK Şerhi*, 6031.

³⁰ Parlar ve Hatipoğlu, *TCK*, 1462; Arslan ve Azizağaoğlu, *TCK Şerhi*, 816; Gerçeker, *TCK*, 1835; Yaşar, Gökcan ve Artuç, *TCK Şerhi*, 6031.

³¹ İzzet Özgenç, *Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi*, 3. Bs. (Ankara, Seçkin, 2006), 930; Yaşar, Gökcan ve Artuç, *TCK Şerhi*, 6031. Aynı yönde bkz. “06.01.2016 tarihli olay ve muhafaza altına alma tutanağı içeriğine, sanığın ve çocuğun soruşturma ve kovuşturma aşamasındaki beyanlarına göre sanığın çocuğa sigara sattığının anlaşılması karşısında, sanığın sağlık için tehlikeli madde temin etme suçunu işlediği sabit olduğu halde, mahkûmiyeti yerine dosya kapsamına uygun düşmeyen gerekçelerle beraatine karar verilmesi”, Yarg. 10 CD, E. 2022/5655, K. 2022/9031, T. 13.09.2022, ET. 3.11.2023, www.legalbank.net.

Yargıtay da vermiş olduğu kararlarında çocuğa sigara³² ya da nargile³³ vermenin suçu oluşturacağına hükmetmiştir. Yine suçun kamuya açık alanlarda veya eğitim-öğretim kurumlarına ya da ibadet yerlerine yakın yerlerde işlenmesi açısından bir önem atfedilmemiştir. Bu durum düzenleme yönünden bir eksikliklerdir.

Tüketime sunmak suça konu maddelerin mağdurların kullanımına sunulması anlamındadır. Vermekten farklı olarak burada tehlikeli maddelerin zilyetliğinin devredilmesine gerek yoktur. Failin kontrolünde suça konu maddelerin mağdurların ulaşımına açmak suçun oluşumu bakımından yeterlidir³⁴. Failin mağdurlarla birlikte suça konu maddeleri kullanması haline ilişkin Yargıtay vermiş olduğu bir kararında suçun oluşmayacağına hükmetmiştir³⁵. Kanaatimizce Yargıtay'ın bu kararı isabetsizdir. Birlikte kullanım halinde de failin mağdurlara ilgili maddeyi sunması söz konusudur. Örneğin 18 yaşını doldurmuş olan A, almış olduğu alkollü içkiyi çocuk B ve C ile birlikte tüketirse yine suç oluşacaktır.

Doktrinde Yaşar/Gökcan/Artuç verme ve tüketime sunmanın ticari amaç bu- lundurmaya elverişli olması gerekçesiyle aile toplantısı veya bir düğünde çocuğa sigara veya alkollü madde verilmesi halinde suçun oluşmayacağını savunmak- tadır³⁶. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 18. Ceza Dairesi de vermiş olduğu bir kararında bu görüşle aynı doğrultuda bir içtihatla bulunmuştur³⁷. Bu görüşe katıl- madığımızı ifade etmek isteriz. Zira gerek maddede gerekse madde gerekçesinde suçun ticari amaçla işleneceğine yönelik bir ibare olmadığı gibi bu anlamı çı- karmamızı sağlayacak bir değerlendirme de bulunmamaktadır. Hem verme veya

³² "Katılanın aşamalandaki samimi görülen ifadeleri ve tüm dosya kapsamından sanığın telefonda ... ve sigara alıp verdiği sabit olmakla atılı suçlardan mahkûmiyeti yerine beraatine karar verilmesi." Yarg. 14. CD, E. 2015/875 K. 2015/6690 T. 25.5.2015. ET: 25.10.2020; www.lexpera.com.

³³ Yarg. 10. CD, E. 2014/8266 K. 2019/4439 T. 26.6.2019. ET: 25.10.2020; www.lexpera.com.

³⁴ Gerçekker, TCK, 1835; Yaşar, Gökcan ve Artuç, TCK Şerhi, 6031-6032.

³⁵ "Arkadaşlarıyla beraber sanığın evine giden mağdurların burada sanıkla birlikte yemek yiyerek alkol almaları şeklinde gerçekleşen olayda atılı suçun kanuni unsurlarının oluşmadığı gözetilerek sanığın beraatine karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde mahkûmiyetine hükmedilmesi", Yarg. 14 CD, E. 2012/539, K. 2013/13871, T. 24.12.2013. ET: 3.11.2023, www.legalbank.net.

³⁶ Yaşar, Gökcan ve Artuç, TCK Şerhi, 6032. Hafizoğulları/Özen ise her ne kadar bu işler kazanç elde etmek amacıyla yapılsa da suçun oluşumu bakımından bu maksatla yapılmasının aranma- yacağını ileri sürmektedir. Hafizoğulları ve Özen, Özel Hükümler, 120.

³⁷ "Olay tarihinde sanıklar K1 ve K2'ın birlikte içki içtikleri bir sırada yanlarına gelen 18 yaşından kü- çük mağdurlara içki sunup içmelerine imkan sağladıkları ve mağdurlardan K5'in alkol alması ne- deniyle rahatsızlanıp hastaneye kaldırılmasına neden oldukları, bu şekilde sanıkların sağlık için tehlikeli madde temin ettikleri gerekçesiyle ilk derece mahkemesinde cezalandırılmaları yönünde karar verilmiş ise de; mağdurlardan K3 ve K4'ün içki içtikleri yönünde soyut beyanları dışında adli raporlar ile bir saptama yapılmadığı, sanıkların aksi sabit olmayan savunmalarında "K5'in sarhoş bir halde olay yerine geldiğini" beyan ettikleri, aksi yöndeki iddiaların mağdurun anlatımlarından ibaret kaldığı ayrıca aksi düşünülse dahi sanıkların ticari maksatla içki sunmalarının söz konusu da olmadığı, dolayısıyla suç unsurlarının tartışmalı olacağı ancak mevcut durum açısından delil yetersizliğinden sanıklar hakkında beraat kararı verilmesi gerekirken ilk derece mahkemesince cezalandırılmaları yönünde karar verilmiş olması isabetsiz görülerek Dairemizce yargılama yap- ılmış ve aşağıdaki hüküm tesis edilmiştir". Ankara BAM, 18. CD. E. 2017/1035 K. 2019/9 T. 17.1.2019. ET: 25.10.2020; www.lexpera.com.

tüketime sunmanın ivazsız olabileceğini kabul etmek hem de suçun ticari amaçla işlenebileceğini kabul etmek çelişki oluşturacaktır. Kaldı ki suç tipi ile çocukların, akıl hastalarının veya uçucu madde kullanan kişilerin sağlığı korunduğuna göre, normun bu amacını gerçekleştirilmesi sadece ticari faaliyetleri cezalandırmakla sağlanamaz. Bu sebeple örneğin çocukları suçta kullanmak için bedelsiz sigara/alkol veya diğer zararlı maddelere alıştırma durumunda failin cezalandırılması mümkün olmayacaktır. Oysa kanun koyucunun amacı bu değildir. Yargıtay da vermiş olduğu bir kararında çocuğa alkollü içecek temin edip içmelerini sağlayan failin fiilini sağlık için tehlikeli madde temin etme suçu olarak kabul etmiştir³⁸.

Sağlık için tehlikeli madde temini suçu neticesi harekete bitişik/sırf hareket suçudur³⁹. Bu sebeple fiilin gerçekleşmesinden ayrı olarak bir neticenin ortaya çıkması aranmaz. Mağdurun suça konu maddeyi kullanması gerekmez.

Suç tipinde yer alan hareketlerin gerçekleştirilmesi kendiliğinden tehlikeli kabul edildiğinden somut bir tehlikenin ortaya çıkması veya bir zararın ortaya çıkması da aranmayacaktır. Bu yönüyle suç tipi soyut tehlike suçudur⁴⁰. Verilen veya tüketime sunulan maddenin mağdur tarafından kullanılması gerekmez. Suç tüketime sunma veya vermekle tamamlanmaktadır. Ancak gerekçede suça konu olarak sayılan alkole ilişkin 4250 sayılı İspirto ve İspirto Lu İçkiler İnhisarı Kanunu'nun 7/3. maddesinin “*çocuğun sağlığının tehlikeye sokulması hâlinde, fail hakkında ayrıca 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun “Sağlık için tehlikeli madde temini” başlıklı 194 üncü maddesi hükmüne göre cezaya hükmolunur.*” şeklindeki hükmü inceleme konumuz olan suçu sadece çocuklara alkol verme bakımından somut tehlike suçu haline getirmektedir. Eğer

³⁸ “Sanık hakkında kişiyi hürriyetinden yoksun kılma ve sağlık için tehlikeli madde temini suçlarından kurulan hükümlerin temyiz incelemesine gelince; Mağdurelerin soruşturma evresinde verdikleri samimi anlatımları, yurt görevlileri tarafından düzenlenen 11.01.2012 tarihli sosyal görüşme raporları ile tanık beyanı nazara alındığında, suç tarihinden önce ondört yaşı içerisinde bulunup uğradığı cinsel istismar olayı nedeniyle kız yetiştirme yurdunda kalan mağdure Aynet ile tanışıp çıkmaya başlayan sanığın, olay günü ... ile onbeş yaşı içerisindeki yurt arkadaşı mağdure ...'le buluşmasının ardından evine götürdüğü mağdureleri cebir tehdit veya hile olmaksızın alıkoyduğu sırada her iki mağdureye şarap ile viski temin edip içmelerini sağladığı tüm dosya içeriğinden anlaşıldığından, sanığın atılı suçlardan eylemlerine uyan 5237 sayılı TCK'nın 109/1, 3-f, 43/1-2, 194/1, 43/1-2. maddeleri gereğince cezalandırılması yerine dosya kapsamına uygun düşmeyen yazılı gerekçeyle beraatine karar verilmesi,” Yarg. 14. CD, E. 2014/6133 K. 2016/8408 T. 9.12.2016. ET: 25.10.2020; www.lexpera.com.

³⁹ Hafizoğulları ve Özen, *Özel Hükümler*, 119; Eroğlu, *Tehlikeli Madde*, 426.

⁴⁰ Gerçekler, *TCK*, 1835. Suç tipinin somut tehlike suçu olduğu yönünde bkz. Bahri Öztürk ve Mustafa Ruhan Erdem, *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku*, 19. Bs, (Ankara, Seçkin, 2019), 216-217. Doktrinde Eroğlu ise “maddede sayılan kişilerin sağlığı üzerinde bir tehlikeye neden olunması gerektiği dikkate alındığında, somut tehlike suçu olarak nitelendirilmelidir” görüşündedir. Eroğlu, *Tehlikeli Madde*, 426. Ancak bu görüş TCK m. 194 düzenlemesi karşısında isabetsizdir. Zira maddede sağlık için bir tehlikenin ortaya çıkması aranmamıştır. Ancak alkollü içecekler bakımından isabetlidir. Zira 4250sayılı Kanun'da çocuklara alkollü içki verilmesinin “*çocuğun sağlığının tehlikeye sokulması halinde*” ifadesi geçtiğinden artık suç somut tehlike suçu haline gelecektir. Bu ayrıma dikkat edilmesi gerekmektedir.

18 yaşından küçüklere alkol satılması veya sunulması söz konusu ise 4250 sayılı Kanun gereği çocuğun sağlığının tehlikeye düşmesi gerekmektedir. Yargıtay vermiş olduğu bir kararında 14 yaşında ve 15 yaşındaki çocuklara viski ve şarap içiren⁴¹, yine çocuğa votka içiren⁴² kişinin hareketinin TCK m. 194'ü oluşturduğuna hükmetmiştir. Ancak gerek İzmir Bölge Adliye Mahkemesi⁴³ gerekse de Yargıtay zikredilenlerden başka vermiş olduğu bir kararında çocuğa alkol verilmesi olayında çocuğun sağlığının etkilendiğine dair raporun olmamasını bozma nedeni saymıştır⁴⁴.

Suçun seçimlik hareketlerinin “vermek” ve “tüketimine sunmak” olduğunu yukarıda vurguladık. Ancak kanun koyucu 5898 sayılı Uçucu Maddelerin Zararlarından İnsan Sağlığının Korunmasına Dair Kanun m. 2/3'de “*Bu Kanun kapsamına giren ürünlerin üretildiği veya kullanıldığı yerlerde çocuklar çalıştırılmaz*” yasağını düzenlemiştir. Kanun'un 1/2. maddesinde kanunun kapsamı belirlenmiştir. Buna göre “*kırtasiye malzemesi, boya incelticisi, çakmak gazı ve benzeri maddeler ile yapıştırıcı olarak kullanılan ve uçucu madde ihtiva eden ürünleri*” kanun kapsamına dahildir. Aynı Kanun'un 3. maddesinde de keyfiyetin TCK m. 194'e göre cezalandırılacağı belirtilmiştir: *2nci maddenin birinci ve*

⁴¹ Yarg. 14. CD, E. 2014/6133 K. 2016/8408 T. 9.12.2016. ET: 25.10.2020; www.lexpera.com.

⁴² “*Dosya kapsamına göre, sanığın olay tarihinde mağdureye sağlık için tehlike oluşturabilecek madde kapsamında bulunan votka içirmek suretiyle TCK'nın 194/1. maddesinde düzenlenen sağlık için tehlikeli madde temini suçunu işlediği anlaşıldığından, ek savunma hakkı verildikten sonra sanığın bu suçtan cezalandırılması yerine yazılı şekilde, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçundan beraatine karar verilmesi*”, Yarg. 14. CD, E. 2013/9150 K. 2015/9383 T. 15.10.2015. ET: 25.10.2020; www.lexpera.com.

⁴³ “*Dosyanın tetkikinde; her ne kadar Karşıyaka 5. Asliye Ceza Mahkemesinin 29/12/2017 tarih ve 2017/582 Esas, 2017/1013 Karar sayılı kararı ile sanığın TCK'nın 194/1, 50/1-a maddeleri gereğince 7.200 TL adli para cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiş ise de; sanığın alınan savunmasında üzerine atılı suçlamayı kabul etmediği, tanık olarak beyanı alınan mağdurun dayısı K4'nin mağdurun sanığa ait işyerinde alkol almadığını belirttiği, mağdurunda sanığa ait işyerinde alkol almadığını, enerji içeceği aldığını beyan ettiği, mağdurun sanığa ait işyerinde alkol aldığına dair kesin delil bulunmadığı gibi dosya kapsamında mağdur K3'in sağlığının bozulduğuna ya da etkilendiğine ilişkin herhangi bir rapor yada tespit bulunmadığı, TCK'nın 194. maddesine göre özel düzenleme niteliğinde olan 4250 sayılı yasanın 6/3. Maddesinin “Alkollü içkiler, tüketilmek veya beraberinde götürülmek üzere on sekiz yaşını doldurmamış kişilere satılamaz veya sunulamaz.” hükmünü içerdiği yine aynı yasanın 7/2. Maddesinde de “6 nci maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen yasağa aykırı hareket edilmesi sonucunda çocuğun sağlığının tehlikeye sokulması hâlinde, fail hakkında ayrıca 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun “Sağlık için tehlikeli madde temini” başlıklı 194 üncü maddesi hükmüne göre cezaya hükmolunur.” hükmünü içerdiği dolayısıyla suçun oluşması için mağdur çocukların sağlığının tehlikeye sokulması koşulunun arandığı, suçun subutuna ilişkin yasanın aradığı anlamda ve mahiyette bir rapor bulunmadığı, bu nedenle suçun yasal unsurlarının oluşmadığı; 4250 sayılı kanunun 7/2 fıkrasındaki açık düzenleme karşısında cürüm niteliğindeki eylemin kabahat fiiline dönüşmesinin söz konusu olamayacağı, öte yandan 4250 sayılı kanunun 6 ve 7/1-c bendi gereğince kabahat fiilini oluşturan eylem bakımından ayrıca işlem yapılması gerektiği anlaşıldığından sanığın CMK.223/2 (a) maddesi gereğince ayrı ayrı beraatine karar verilmesi gerektiği anlaşılmıştır”. İzmir BAM, 17. CD, E. 2018/964 K. 2019/147 T. 5.2.2019; Aynı yönde bkz. Yarg. 10. CD, E. 2014/2294 K. 2019/2370 T. 29.4.2019. ET: 25.10.2020; www.lexpera.com.*

⁴⁴ Yarg. 20. CD, E. 2017/200 K. 2017/2306 T. 11.4.2017. ET: 25.10.2020; www.lexpera.com.

üçüncü fıkralarındaki yükümlülüklere aykırı hareket eden kişiler; 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Sağlık için tehlikeli madde temini" başlıklı 194'üncü maddesi hükmüne göre cezalandırılır. Bu sebeple inceleme konumuz suça 5898 sayılı Kanun ile bir hareket daha eklenmiştir: *çocuk çalıştırma*. Kırtasiye malzemesi, boya incelticisi, çakmak gazı ve benzeri maddeler ile yapıştırıcı olarak kullanılan ve uçucu madde ihtiva eden ürünlerin üretildiği veya kullanıldığı yerlerde çocukların çalıştırılması da sağlık için tehlikeli madde temini suçuna vücut verecektir.

Sağlık için tehlike teşkil eden maddelerin bulundurulması, üretilmesi veya depolanması ya da nakledilmesi gibi kamu sağlığına karşı suçlarda cezalandırılan eylemler madde kapsamında cezalandırılmamaktadır. Ancak gerekçede suça konu olarak verilen alkollü içkiler, tütün mamulleri bakımından ilgili kanunlarda üretim, satım, bulundurma, nakletme gibi hususlara ilişkin özel düzenlemeler bulunduğundan madde kapsamında bu fiillerin cezalandırılmaması anlaşılabilir. Bununla birlikte suça konu maddeler sadece bunlarla sınırlı olmadığından düzenlemenin toplum sağlığını koruyacak şekilde olması gerekirdi.

B. MANEVİ UNSURLAR

İnceleme konusu suç kasten işlenebilir. Bu sebeple failin çocuğa, akıl hastasına veya uçucu madde kullanan kişilere verdiği maddenin sağlık için tehlikeli madde olduğunu, mağdurun sayılan guruplara dahil olduğunu bilmesi gerekir⁴⁵. Örneğin fail suça konu maddeyi verdiği kişinin çocuk olduğunu bilmelidir⁴⁶. Suçun oluşumu açısından failin sakine önem verilmemiştir⁴⁷. Bu sebeple suça konu maddelerin mağdurlara hangi maksatla verildiğinin bir önemi bulunmamaktadır. Suçun taksirli hali düzenlenmediğinden failin suçun maddi unsurlarına ilişkin hatası söz konusu olduğu durumda kastı kalkacaktır.

⁴⁵ Doktrinde *Hafizoğulları/Özen* mağdurun suçun maddi unsurlarına dahil olmadığını, mağdurun niteliği üzerinde hataya düşmenin fiili hata sayılmayacağını, failin mağdurun niteliğinde hataya düştüğü iddiasının hukuki bir değerinin olmadığını, fail hataya düşürülmüş olmadıkça mağdurun niteliğinde hataya düşmenin sonuçlarına katlanacağını ileri sürmektedirler. Hafizoğulları ve Özen, *Özel Hükümler*, 122. Bu görüşe katılmamaktayız. Zira mağdur suçun unsurlarına dahildir ve mağdurun niteliğinde hata inceleme konumuz olan suç tipi bakımından esaslı bir hata halidir. 18 yaşından büyük olduğunu düşündüğümüz kimseye sigara verdiğimiz takdirde kasten hareket ettiğimizden bahsedemeyiz. Suçun taksirli hali de cezalandırılmadığından sorumluluk doğmayacaktır. Yine uçucu madde kullanan kişinin bu özelliğini bilmeyen kimse de sağlık için tehlikeli madde temini suçunu işleyemez.

⁴⁶ "...satin alan ve on sekiz yaşından küçük olduğu belirtilen ... ve ...'ün nüfus kayıtları getirtilerek yaşları belirlenmeden eksik araştırma ile hüküm kurulması", Yarg. 20. CD, E. 2015/14576 K. 2017/5679 T. 31.10.2017, ET: 25.10.2020; www.lexpera.com. Kararda her ne kadar mağdurların yaş tespitinin yapılmasına hükmedilmişse de hakim veya mahkeme tarafından dış görünüşü itibarıyla net bir şekilde belirlenemeyen bir durumda failin hataya düştüğü savunmasına itibar edilmesi gerekmektedir.

⁴⁷ Arslan ve Azizağaoğlu, *TCK Şerhi*, 816; Hafizoğulları ve Özen, *Özel Hükümler*, 120-121. Aksi yönde görüş olarak *Yaşar/Gökcan/Artuç* suçun ticari amaçla işlenmesi gerektiğini belirtmektedirler. Yaşar, Gökcan ve Artuç, *TCK Şerhi*, 6032.

C. HUKUKA AYKIRILIK UNSURU

Suç tipi bakımından özel bir hukuka uygunluk nedeni öngörölmüş değildir. Bu bağlamda genel prensipler geçerlidir. Ancak ilgilinin rızası bu suç için irdelelenebilir. Zira mağdur suça konu maddenin kendisine verilmesini istemiş olabilir. İlgilinin rızasının geçerli olabilmesi için kişinin üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği bir konuya ilişkin olarak rıza vermesi gerekir. Ayrıca rıza vermeye yeteneğine de sahip olması gerekir⁴⁸. Bu sebeple sağlığa zararlı maddeler bakımından çocukların, akıl hastalarının veya uçucu madde kullananların bu suça rıza göstermeleri mümkün değildir. Bu kişilerin rızalarına geçerlilik tanınmamıştır⁴⁹.

III. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ

A. TEŞEBBÜS

Sağlık için tehlikeli madde temini suçunun tipik hareketlerini verme ve tüketime sunma fiilleri ile çocuk çalıştırma oluşturmaktadır. Suç tipinin seçimlik hareketlerini incelediğimiz zaman suçun sırf hareket suçu şeklinde düzenlendiğini görüyoruz. Teorik olarak sırf hareket suçlarında hareket eğer kısımlara bölünebiliyorsa teşebbüs hükümlerinin uygulanması mümkündür. Bu noktada örneğin çocuğa sigara vermeye çalışan birisi henüz sigarayı vermeden, çocuğa sigarayı uzattığı anda yakalanırsa suç teşebbüs aşamasında kalacaktır. Madde gerekçesinde ise “*Suç, sağlık için tehlikeli olabilecek maddelerin çocuklara veya akıl hastalarına verilmesiyle, söz konusu maddelerin bu kişilerin tüketimine sunulmasıyla oluşur. Bu bakımdan, söz konusu suça teşebbüs de tamamlanmış suç gibi cezalandırılmayı gerektirmektedir*”. denildiğinden doktrin tarafından keyfiyet eleştirilmiştir.

Doktrinde bir görüş gerekçeden hareketle bu suça teşebbüsün mümkün olmadığını, suça teşebbüsün de tamamlanmış suç gibi cezalandırıldığını belirtmektedir⁵⁰. Diğer bir görüş ise madde gerekçesinde suça teşebbüsün tamamlanmış gibi cezalandırılacağı belirtilmişse de bu suça teşebbüsün mümkün olduğunu ifade etmiştir⁵¹. Aynı yöndeki başka bir görüş ise gerekçenin verme ve tüketime sunmanın hareketin aşamaları olduğu varsayımında olduğunu, oysa verme zilyetlik devrini, tüketime sunma ise kendi hakimiyetinde kullanıma sunmayı veya özgülemeyi ifade etmektedir. Bu sebeple failin maddeyi verirken yakalanması halinde teşebbüs hükümlerinin uygulanabilecektir⁵². Bu yöndeki bir diğer görüş ise verme ve tüketime

⁴⁸ Mahmut Koca ve İlhan Üzülmmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 13. Bs, (Ankara, Seçkin, 2020), 294-296; Timur Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 15. Bs, (Ankara, Seçkin, 2020), 336-338; Berrin Akbulut, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 6. Bs, (Ankara, Adalet, 2019), 499 vd.

⁴⁹ Hafizoğulları ve Özen, *Özel Hükümler*, 121.

⁵⁰ Arslan ve Azizağaoğlu, *TCK Şerhi*, 816; Parlar ve Hatipoğlu, *TCK*, 1462-1463.

⁵¹ Gerçeker, *TCK*, 1835; Hafizoğulları ve Özen, *Özel Hükümler*, 119.

⁵² Yaşar, Gökcan ve Artuç, *TCK Şerhi*, 6033.

sunmanın tamamlanamadığı durumlarda teşebbüs hükümlerinin uygulanacağını, gerekçede yer alan ibarenin suç genel teorisine uygun olmadığını belirtmektedir⁵³.

B. İŞTİRAK

İştirak açısından sağlık için tehlikeli madde temin etme suçu bir özellik arz etmez. Bu sebeple iştirake ilişkin genel kurallar geçerli olacaktır. Ancak “çocuk çalıştırma” fiili temadi arz ettiğinden temadi süresince azmettirme dışında iştirak mümkündür. Örneğin işyerini başka bir kimsenin devralarak çocuğu çalıştırmaya devam ederek müstakil fail ve ya işyerine ortak olmak suretiyle çocuğu çalıştırmaya devam ederek müşterek fail şeklinde iştirak mümkün olabilecektir.

C. İÇTİMA

Madde düzenlemesinde içtimaa ilişkin olarak özel bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu sebeple genel prensipler geçerlidir.

Aynı kişiye değişik zamanlarda sağlığa zararlı madde verme halinde zincirleme suç hükümleri uygulanacaktır. Yine TCK m. 43/1 gereği mağduru gayri muayyen olan suçlar bakımından da zincirleme suçun uygulanması mümkün olduğundan büfeye gelen çocuklara alkol satma veya tütün mamulü satma halinde de fail hakkında zincirleme suç hükümleri uygulanacaktır. Büfeye gelen birden fazla çocuğun paralarını denkleştirmek suretiyle tek bir sigara paketi satın alması olayında TCK m. 43/2 gereği zincirleme suç hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir⁵⁴. Yargıtay da vermiş olduğu bir kararında aynı mekanda dört çocuğa nargile servisi yapan kişi hakkında TCK m. 43/2'nin uygulanması gerektiğine hükmetmiştir⁵⁵. Ancak Yargıtay'ın aksi yönde karar verdiği de görülmektedir⁵⁶.

⁵³ Yurtcan, *Yeni TCK*, 335; Eroğlu, *Tehlikeli Madde*, 427.

⁵⁴ Yaşar, Gökcan ve Aruç, *TCK Şerhi*, 6033; Eroğlu, *Tehlikeli Madde*, 429. Doktrinde *Hafizoğulları/Özen* aynı anda birden fazla kişiye verme fiilinin gerçekleştirilemeyeceği için zincirleme suç hükümlerinin uygulanamayacağını belirtmektedir. Hafizoğulları ve Özen, *Özel Hükümler*, 120. Yargıtay ise tek fiille birden fazla kişiye verme halinde TCK m. 43/2 gereği zincirleme suç hükümlerinin uygulanacağını belirtmektedir. “*Sanığın, sağlık için tehlikeli madde temin etme eylemini, birden fazla mağdura karşı tek bir fiil ile gerçekleştirmesi karşısında, TCK'nın 43/2. maddesinin uygulanması gerektiği gözetilmemiş ise de, karşı temyiz olmadığından bozma yapılamayacağı*”, Yarg. 18. CD, E. 2015/7719 K. 2015/4169 T. 6.7.2015. ET: 25.10.2020; www.lexpera.com.

⁵⁵ Yarg. 20 CD, T. 28.9.2017, E. 2015/14301, K. 2017/4774, karar için bkz. Eroğlu, *Tehlikeli Madde*, 429, dn. 9. Aynı yönde bkz. “*Sanıkların, 19/07/2013 tarihinde tanık olarak dinlenen ve 18 yaşından küçük olan ...'a sigara satma eylemi ile, üzerilerine atılı “sağlık için tehlikeli madde temin etme” suçunu işledikleri sabit ise de; sanıkların savunmalarının aksine, 18 yaşından küçük başka çocuklara sigara sattıklarına dair mahkumiyetlerine yeterli, kesin ve inandırıcı delil bulunmadığı gözetilmeden, sanıklar hakkında şartları oluşmadığı halde TCK'nın 43. maddesinin uygulanması suretiyle fazla ceza tayin edilmesi*”, Yarg. 20. CD, E. 2019/1216 K. 2020/3497 T. 29.6.2020. ET: 25.10.2020; www.lexpera.com.

⁵⁶ “*Sanık savunmaları, mağdurlar ... ile Süleyman'ın anlatımları ve tüm dosya kapsamına göre sanığın, mağdurlar ... ile ... içmeleri için sigara vermek suretiyle sağlık için tehlikeli madde temin etme suçunu işlediği gözetilmeden, mağdur sayısınca mahkumiyetine karar verilmesi yerine yazılı şekilde beraat hükümleri kurulması*”, Yarg. 14 CD, E. 2017/468, K. 2017/1471, T. 21.03.2017, ET. 3.11.2023, www.legalbank.net.

Doktrinde bir görüş suçun işlenmesi ile birlikte mağdurun sağlığının tehlikeye girmesi halinde gerçek içtima hükümleri gereği faile her bir suçtan ayrı ayrı ceza verileceği ileri sürülmüştür⁵⁷. Bu durumda her ne kadar tek bir fiille gerçekleşen iki ayrı suç varmış gibi gözükse bu suçlardan birisi zarar diğeri de tehlike suçu olduğundan buradaki suçların çokluğu görünüştedir. Bu sebeple zarar suçu söz konusu olduğunda tehlike suçu geri çekilecek ve fail zarar suçundan sorumlu tutulacaktır. Bu sebeple zararlı madde temini mağdurun sağlığını tehlikeye atmışsa manevi unsura bağlı olarak kasten veya taksirle yaralama suçuna ilişkin hükümler uygulanmalıdır.

Sağlık için tehlikeli madde aynı zamanda uyuşturucu veya uyarıcı madde de olabilir. Bu gibi hallerde uyuşturucu veya uyarıcı maddeler kanunda özel olarak düzenlendiğinden özel normun önceliği prensibi gereği TCK m. 188 ve devamı maddeler öncelikli olarak uygulanacaktır⁵⁸.

Çocuklara alkollü içki verilmesi veya sunulmasının söz konusu olduğu durumlarda 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçeceklerin İhisarı Kanunu hükümlerinin dikkatle incelenmesi gerekir. Zira anılan Kanun'un 7. maddesinde çocuklara alkollü içki verilmesini çocuğun sağlığı açısından tehlike oluşturup oluşturmadığına bağlı olarak iki farklı şekilde yaptırım altına alınmıştır. Çocuğun sağlığı açısından tehlike oluşuyorsa TCK m. 194, çocuğun sağlığı açısından tehlike oluşmuyorsa 4250 sayılı Kanun m. 7/1-b'de yer alan kabahate ilişkin hüküm uygulanacaktır⁵⁹. Bu sebeple çocuklara alkollü içki verilmesinin söz konusu olduğu durumlarda hem TCK m. 194'e göre daha sonrada yürürlüğe giren hem de özel kanun olması nedeniyle 4250 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması gerekir⁶⁰. Yargıtay suç tarihinin 4250 sayılı Kanun'da 6487 sayılı Kanunla yapılan değişiklik tarihinden önce olduğu durumlarda lehe kanun uygulaması yaparken sadece 4250 sayılı Kanun hükümlerini dikkate almaktadır: *"Sanık ... hakkında zincirleme şekilde sağlık için tehlikeli madde temin etme suçundan kurulan hükmün teyiz incelemesine gelince; // 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçkiler İhisarı Kanununun 24.05.2013 tarih ve 6487 sayılı Kanun ile değiştirilen 7. maddesine göre onsekiz yaşından küçüklere alkollü içki satılması sonucunda çocuğun sağlığının tehlikeye sokulması halinde TCK'nın 194. maddesine göre cezaya hükmolunabileceği; sanığın onsekiz yaşından küçük*

⁵⁷ Yaşar, Gökcan ve Artuç, *TCK Şerhi*, 6033.

⁵⁸ Eroğlu, *Tehlikeli Madde*, 423; Aynı yönde yine bkz. Hafizoğulları ve Özen, *Özel Hükümler*, 119; *Parlar ve Hatipoğlu*, *TCK*, 1462; Arslan ve Azizağaoğlu, *TCK Şerhi*, 815; Gerçeker, *TCK*, 1834; Demirağ, *TCK ve KK*, 316.

⁵⁹ Yarg. 10. CD, E. 2019/6253 K. 2020/900 T. 12.2.2020. ET: 25.10.2020; www.lexpera.com.

⁶⁰ 4250 sayılı Kanun'un ilgili hükümleri 24/5/2013 tarih ve 6487 sayılı Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 3. maddesi ile yeniden düzenlenmiştir. Bu kanun 11.06.2013 tarih ve 28674 sayılı Resmi Gazetede ilan edilmiştir. Anılan Kanun'un 34. maddesinde de 3. maddenin yayımı tarihinde yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır.

mağdurlara 05.01.2012 günü alkollü içki satmak şeklinde sabit olan eyleminin hükümden önce yürürlüğe giren 4250 sayılı Kanununun 6487 sayılı Kanunla değiştirilen 6. maddesinin üçüncü fıkrası yollamasıyla 7. maddesinin birinci fıkrasının b. bendinde öngörülen idari para cezasıyla yaptırma bağlanmış olması karşısında; sanığın hukuki durumunun yeniden belirlenmesinde zorunluluk bulunması⁶¹,”. Değişiklik öncesi çocuklara alkollü içki verilmesi 4250 sayılı Kanun’da kabahat olarak düzenlenmişti. Ancak aynı fiil TCK m. 194 bağlamında suç olarak düzenlendiğinden Kabahatler Kanunu m. 15 gereği içtima ilişkisi çerçevesinde çözülmesi gereken mesele Yargıtay tarafından hatalı bir şekilde sadece özel kanun hükümleri dikkate alınarak çözülmektedir⁶².

SONUÇ

Sağlık İçin Tehlikeli Madde Temini Suçu 5237 sayılı TCK’nın ikinci kitabının Toplumla Karşı Suçlar başlıklı üçüncü kısmının Kamu Sağlığına Karşı Suçlar başlıklı üçüncü bölümünde düzenlenmiştir. Maddede sağlık için tehlike oluşturabilecek maddelerin çocuklara akıl hastalarına ve madde bağımlılarına verilmesi veya tüketimine sunulması suç olarak düzenlenmiştir. Düzenleme mülga kanunda suç olarak düzenlenmediğinden yeni bir suçtur.

Madde başlığında sağlık için tehlikeli madde temini ifadesine yer verilmiş ancak gerek suçun düzenlendiği yer gerekse suçun tipikliğine ilişkin verilerin bu bağlamda uyumlu olmadığı görülmektedir. Zira kırılğan mağdur konumunda olan kişilerin sağlığı bakımından tehlikeli olabilecek maddelerin verilmesi ve tüketimine sunulması suç teşkil etmektedir. Bu sebeple madde başlığı “sağlığa zararlı maddelerin kırılğan mağdurlara temini” şeklinde olması gerekir.

Suçun mağduru çocuklar, akıl hastaları ve uçuşu madde kullanan kişilerdir. Ancak suç tipinin düzenlendiği yer itibariyle bu kişiler suçtan zarar gören olarak kabul edilmektedir. Yargıtay ise bu kişileri suçtan zarar gören olarak kabul etmemekte ve kamu davasına katılma hakları bulunmadığına hükmetmektedir. Bu sebeple maddenin yerinin veya düzenleme şeklinin bu sorunu çözecek şekilde değiştirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Sağlığa zararlı madde temin edilen çocukların reşit olup olmamasının bir önemi bulunmamaktadır. Akıl hastaları bakımından ise tam akıl hastalığı dışında kalan hallerde akıl hastalığının suça konu maddelerin tüketimi bakımından algılama yeteneğini etkileyecek ölçüde bir bağlantısının olması gerekir. Somut olayda bunun tespiti önemlidir.

⁶¹ Yarg. 14. CD, E. 2016/10041 K. 2018/940 T. 13.2.2018; Yarg. 3. CD, E. 2019/2507 K. 2019/10202 T. 13.5.2019; Yarg. 10. CD, E. 2014/2294 K. 2019/2370 T. 29.4.2019. ET: 25.10.2020; www.lexpera.com.

⁶² Yarg. 20. CD, E. 2015/14088 K. 2016/1305 T. 7.3.2016; Yarg. 3. CD, E. 2019/2507 K. 2019/10202 T. 13.5.2019. ET: 25.10.2020; www.lexpera.com.

Suçta konu maddelerin üretimi, bulundurulması veya tüketiminin izne bağlı olmasına gerek yoktur. Sağlık için zararlı bir madde olması yeterlidir.

Sağlık için tehlike arz eden maddelerin neler olduğu herhangi bir düzenlemede liste halinde sayılmış değildir. Bu sebeple mağdura verilen maddenin sağlık açısından tehlikeli olup olmadığının uzman kişilerce belirlenmesi gerekir. Ayrıca sağlık için tehlikeli maddelerden nelerin anlaşılması gerektiği belirli olmadığından düzenleme kanunilik ilkesi açısından sorunludur.

Failin saiki suç bakımından önemli değildir. Bu sebeple failin ticari amaçla hareket etmesine gerek yoktur.

Suçun kamuya açık alanlarda veya eğitim-öğretim kurumlarına ya da ibadet yerlerine yakın yerlerde işlenmesi açısından bir önem atfedilmemiş olması suçun mağdur kategorisi dikkate alındığında, düzenleme yönünden bir eksiklik oluşturmaktadır. Benzer şekilde failin eğitici, öğretici, kamu görevlisi olması veya mağdurlar açısından bakım gözetim yükümlülüğü altında olması halleri nitelikli hal olarak düzenlenmelidir.

Suçta ilişkin maddenin uygulamasında 5898 sayılı Uçucu Maddelerin Zararlarından İnsan Sağlığının Korunmasına Dair Kanun ile 4250 sayılı İspirto ve İspirtolu İçeceklerin İnhisarı Kanunu özellikle dikkate alınmalıdır. Zira 4250 sayılı Kanun uygulaması bakımından suç tipi somut tehlike suçuna dönüşmektedir. Hakimin somut olayda tehlikenin gerçekleşip gerçekleşmediğini de tespit etmesi gerekir. 5898 sayılı Kanun ile TCK m. 194'te sayılan seçimlik hareketlere ilave seçimlik hareket düzenlenmektedir. Buna göre seçimlik hareketlerden birisi de 5898 sayılı Kanunda düzenlenen çocuk çalıştırmadır.

KAYNAKÇA

- Akbulut, Berrin. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 6. Bs. Ankara: Adalet Yayınevi, 2019.
- Arslan, Çetin ve Azizağaoğlu, Bahattin. *Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi*. Ankara: Asil Yayınları, 2004.
- Artuk, Mehmet Emin, Gökçen, Ahmet ve Yenidünya, A. Caner. *Türk Ceza Kanunu Şerhi Özel Hükümler*, 4. Cilt. Ankara: Turhan Kitabevi, 2009.
- Demirağ, Fahrettin. *Türk Ceza Kanunu ve Kabahatler Kanunu*, 2. Bs. Ankara: TBB Yayınları, 2007.
- Demirbaş, Timur. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 15. Bs. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020.
- Eroğlu, Fulya. "Sağlık İçin Tehlikeli Madde Temini", *Özel Ceza Hukuku, C. V, Genel Tehlike Yaratan, Çevreye Karşı ve Kamunun Sağlığına Karşı Suçlar*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2019.
- Erol, Haydar. *Türk Ceza Kanunu Gerekçeli ve Açıklamalı*, 3. Cilt, 2. Bs. Ankara: Yayın Matbaacılık, 2010.
- Gerçekler, Hasan. *Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. 2*. Ankara: Seçkin, 2020.
- Hafizoğulları, Zeki ve Özen, Muharrem. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Topluma Karşı Suçlar*. Ankara: US-A Yayıncılık, 2012.
- Koca, Mahmut ve Üzülmöz, İlhan. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 13. Bs. Ankara: Seçkin, 2020.
- Özgenç, İzzet. *Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi*, 3. Bs. Ankara: Seçkin, 2006.
- Öztürk, Bahri ve Mustafa Ruhan Erdem. *Uygulamalı Ceza Hukuku ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku*, 19. Bs. Ankara: Seçkin, Ankara, 2019.
- Parlar, Ali ve Hatipoğlu, Muzaffer. *5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, C. 2*, Ankara: Yayın Matbaacılık, 2007.
- Yalvaç, Gürsel. *Karşılaştırmalı-Gerekçeli TCK, CMK, CGTİHK*, 4. Bs. Ankara: Adalet Yayınevi, 2008.
- Yaşar, Osman, Gökcan, Hasan Tahsin ve Artuç, Mustafa. *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, 2. Bs. Ankara: Adalet Yayınevi, 2014.
- Yurtcan, Erdener. *Yeni Türk Ceza Kanunu ve Yorumu*, 2. Bs. İstanbul: Kazancı, 2006.

İnternet Kaynakları

www.legalbank.net.

www.lexpera.com.